

Baskın Unsur Yönüyle Şirketlerin Sınıflandırılması

Özet

Şirketler ekonomi ve ticaretin en önemli unsurlarından biridir. Çalışmada şirket kavramı, şirketi oluşturan unsurlar ve şirket türleri ele alınmıştır. Bu çerçevede; baskın unsur yönüyle şirket sınıflandırması kapsamında, şahıs şirketleri olarak; adi, kolektif ve komandit şirket, sermaye şirketleri olarak da; sermayesi paylara bölünmüş komandit, anonim ve limited şirket irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adi Şirket, Kolektif Şirket, Komandit Şirket, Anonim Şirket, Limited Şirket

JEL Sınıflandırması Kodu: K20, M10, M13

Classification of Companies With the Aspect of Dominant Elements

Abstract

Companies are one of the the most important elements of economy and commerce. In the study, the terms of company, the elements that make up the company and company types are discussed. In this context; within the classification of companies with the aspect of dominant elements, as individual companies; ordinary partnership, general partnership and limited partnership, as well as capital company; limited partnership in which the capital is divided into shares, joint stock company and limited liability company are examined.

Key Words: Ordinary Partnership, General Partnership, Limited Partnership, Joint Stock Company, Limited Liability Company

Jel Classification Code: K20, M10, M13

Giriş

Ticari hayatta kazanç sağlamayı düşünen kişiler bu amaç doğrultusunda şirketler oluşturup bir araya gelmektedir. Hedeflenen ekonomik amacın hangi yöntem ve organizasyon ile gerçekleştirileceği ise şirket türleri konusunu ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda, farklı şirket çeşitleri hedeflenen amaç doğrultusunda kişilerin faaliyetlerini kolaylaştıran bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Şirketler; düzenledikleri kanun, tüzel kişilik, ortakların sorumluluğu ve baskın unsur bakımından farklı sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Bu çalışmada, baskın unsur yönüyle şirketlerin yapıları ve özellikleri ile birbirleriyle olan benzerlik ve farklılıkları değerlendirilmiştir.

1. Şirket Kavramı ve Unsurları

Ortak menfaatlerin bireysel menfaatlerden daha önemli olması ve geniş hacimli işlerin birleşmeyle başarılacağı düşüncesi, kişileri bir araya getirerek çeşitli topluluklar oluşturmasına neden olmaktadır. Bu topluluklar kimi zaman kişilerin kendi istek ve iradeleriyle kimi zaman da iradeleri dışında meydana gelmektedir. Hukuk sistemi, çeşitli amaçlar etrafında birleşen kişi topluluklarının ortak menfaatlerinin kurallara bağlanmasını ve korunmasını amaçlamaktadır.⁵ İnsanların amaçlı ve iradi olarak oluşturdukları topluluklardan şirket, ekonomik ve ticari maksatlı bir birleşmedir. Bu bakımdan şirket, kavram olarak şahısların kazanç elde edip bunu aralarında paylaşma amaçlı birleşimini ifade etmektedir.⁶

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK), 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve diğer özel kanunlarda şirketlerle ilgili ayrıntılı düzenlemelere yer verilmekle birlikte, şirket kavramı hukukumuzda bütün şirket

tiplerini kapsayacak açıklık ve genellekte tanımlanmamıştır.⁷ TBK'nın adi şirketi/ortaklığı düzenleyen 620'nci maddesinde şirket; "iki yada daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşme" şeklinde ifade edilmektedir. Buna karşın; TTK tek kişiyle anonim ve limited şirket kurulmasına imkan sağladığından, yukarıda belirtilen birden fazla kişi unsuru artık şirketin temel unsurlarından biri olmaktan çıkmış durumdadır.

Belirtildiği üzere, ortak amaç her zaman ekonomik veya ticari olup, başka bir amaç bulunmamaktadır. Aksi halde, yani ekonomik amaç güdülmese şirketin dernek ve vakıfla olan amaçsal farklılığı ortadan kalkar. Bu nedenle, şirkette ekonomik amaç önemli bir unsurdur.⁸ Ortak amacın TBK'nın 27'nci maddesi uyarınca meşru olması, yani kanuna, ahlaka, adaba ve kamu düzenine aykırı olmaması gerekmektedir.⁹

Kanunda ve doktrinde yer alan tanımlardan hareketle şirket kavramının unsurları; kişi, sözleşme, sermaye, ortak amaç ve bu amaç uğrunda ortak çalışma olarak belirtilmektedir.¹⁰

2. Şirketlerin Sınıflandırılması

Şirketler çeşitli açılardan sınıflara ayrılmaktadır. Bunun nedeni benzer veya farklı özellikteki şirketlerin belirli kategoriler altında toplanarak özelliklerinin ve niteliklerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.¹¹ Şirketler bu bağlamda; düzenledikleri kanun, tüzel kişiliğe sahip olup olmama, ortakların sorumluluğu ve baskın unsur bakımlarından çeşitli kategorilere ayrılmaktadır. Bu çalışmada baskın unsur yönüyle şirketler şahıs ve sermaye şirketleri başlıkları altında ele alınmıştır.

⁷ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 2.

⁸ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 2.

⁹ Karahan, a.g.e., s. 22.

¹⁰ Karahan, a.g.e., s. 22.

¹¹ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 13.

⁵ Sami Karahan (Edit), Şirketler Hukuku, 2. bsk., Konya: Mimoza Yayınları, 2013, s. 1.

⁶ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, 9. bsk., Bursa: Dora Yayıncılık, 2013, s. 1.

Karşılaştırma yapılması bakımından 2016-2018 yılları Temmuz aylarında ülkemizde faal durumda bulunan şirket sayılarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Türlerine Göre Aktif Şirket Sayısı			
Türü	2016/Temmuz	2017/Temmuz	2018/Temmuz
Limited Şirket	767.264	710.693	775.390
Ticari İşletme	723.478	693.543	720.648
Şube	186.753	185.764	198.881
Anonim Şirket	117.360	113.861	125.975
Kooperatif	55.883	35.171	35.781
Kollektif Şirket	12.107	10.878	10.857
Komandit Şirket	1.930	1.783	1.784
Donatma İştiraki	4	3	-
Toplam	1.864.779	1.751.696	1.869.316

Kaynak: <http://risk.gtb.gov.tr/istatistikler/veri-bultenleri>, 05.08.2018.

Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere; faal durumdaki şirket sayısının yaklaşık %39-40'ını şahıs şirketi, %41-42'sini limited şirket ve %6-7'sini ise anonim şirket oluşturmaktadır.

3. Şahıs Şirketleri

Türk hukukunda adi, kolektif ve komandit şirket şahıs şirketi olarak nitelendirilmiştir.¹² Şahıs şirketlerinde ortakların kimlikleri önemli rol oynamakta, sermaye unsuru belirleyici olmaktadır. Şahıs şirketlerinde ortaklar arasında güven önemlidir ve ortaklık esasen güven ilişkisine dayalı olarak kurulur. Bu şirketlerde ortak sayısı azdır. Kolektif şirkette ve komandit şirketin komandite ortağında olduğu gibi sadece gerçek kişiler ortak olabilmektedir.¹³

Ortaklar şirket borçlarından dolayı kişisel ve sınırsız sorumluluk taşırlar. Bu ağır sorumluluğun gereği olarak, idareci sıfatına sahip olsun olmasın tüm ortaklar rekabet yaşayacağına tabi olmakta, ayrıca ortakların sınırsız denetleme hakkı bulunmaktadır. Yine ortaklardan birinin payını devredebilmesi için tüm ortakların devir işlemine onay vermesi gerekmektedir.¹⁴

Şahıs şirketlerinde şirketin yönetimi ve temsili genellikle tüm ortaklara aittir. Kararlar oybirliği ile alınmakta; bu bağlamda, şirket sözleşmesi ancak oybirliği ile alınacak bir kararla değiştirilebilmektedir. Ortaklar arası ilişkiler karşılıklı güvene dayalı olduğu için içlerinden birinin ölümü, iflası veya fiil ehliyetini kaybetmesi kural olarak şirketin sona ermesine yol açmaktadır.¹⁵

¹² 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli 27846 sayılı Resmi Gazete, md. 124.

¹³ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 16.

¹⁴ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 16.

¹⁵ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 16.

3.1. Adi Şirket

Adi şirket ve bununla ilgili hususlar, TBK'nın 620 ve müteakip maddelerinde açıklanmış bulunmaktadır. Buna göre adi şirket; iki yada daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşme olarak ifade edilmektedir. Adi şirket aşağıda yer alan beş unsurdan meydana gelmektedir.

3.1.1. Ortaklar

TBK hükümlerine göre adi şirketin tek kişi ile kurulması mümkün bulunmamakta olup, en az iki kişinin varlığı gereklidir. Ortak sayısına üst sınır getirilmemiştir. Dolayısıyla, çok sayıda kişi adi şirkete ortak olabilmektedir. Ancak, uygulamada ortak sayısı üç veya dördü aşmamakla birlikte iki ortaklı adi şirket yaygın durumdadır. Gerçek veya tüzel kişiler şirket ortağı olabilmektedir. Ortakların alacaklılara karşı şirket borçlarından dolayı sorumluluğu sınırsız bulunmaktadır.

3.1.2. Sözleşme

Adi şirket şekle tabi olmayan bir sözleşme ile kurulmaktadır. Buna göre sözleşme sözlü ya da yazılı şekilde yapılabilmektedir. TBK bu konuda bir şekil şartı öngörmemiştir. Ancak, taraflar arasında ortaya çıkabilecek anlaşmazlık veya çıkar çatışmasında ispat kolaylığı açısından sözleşmenin yazılı şekilde yapılması yararlı bulunmaktadır.¹⁶

3.1.3. Sermaye

Adi şirkette ortaklar mal veya emeğini sermaye olarak getirebilmektedir. Sermayenin niteliğine ilişkin bir sınırlama bulunmamakta olup, iktisadi değeri olan her şeyin sermaye olarak konulması mümkündür. Buna göre nakdi sermaye olarak para, alacak hak-

kı, kıymetli evrak, aynı sermaye olarak taşınır veya taşınmaz, marka, patent, tasarım gibi sınai hak, emek sermayesi olarak kişisel çalışma, ticari itibar, know-how (teknik bilgi), müşteri çevresi hakkı vb. getirilebilmektedir. Şirkete konulan mal veya emeğin parasal değeri ortaklarca takdir edilmektedir. Konulacak sermayenin asgari ve azami sınırı yoktur. Yine, ortakların şirkete koyacağı sermaye miktarı açısından da bir sınırlama getirilmemiştir. Ortaklar, şirkete koydukları malvarlığı değerleri üzerindeki mülkiyet haklarını yitirmekte, bunlar üzerindeki hakları şirkete geçmektedir.¹⁷

TBK uyarınca her ortağın şirkete bir sermaye koyma yükümlülüğü bulunmaktadır. Ortaklık sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça sermaye, ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte ve birbirine eşit olmak zorundadır.

3.1.4. Amaç ve Konu

Adi şirket kurulmasındaki amaç kazanç sağlamak ve bunu ortaklar arasında paylaşmaktır. Bu şirkette işletme konusu bakımından bir sınırlama bulunmamakta olup, daha çok esnaf sınırında kalan faaliyetler için kurulmaktadır.¹⁸

3.1.5. Ortak Çalışma İradesi

Adi şirkette ortaklar, ortak amacın gerçekleştirilmesi için güçleri oranında belirli bir çaba ve çalışma ortaya koymakta, şirket işlerini birlikte görüp temsil etmektedir. Ortakların şirket ile rekabet yapma yasağı olup, şirkete karşı sadakatli davranmak zorunluluğu bulunmaktadır.¹⁹ Dolayısıyla, ortaklar kendilerinin veya üçüncü kişilerin menfaatine ortaklığın amacını engelleyici veya zarar verici işleri yapamamaktadır.

¹⁷ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 23-24.

¹⁸ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 24.

¹⁹ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 25.

3.2. Kollektif Şirket

Kollektif şirket TTK'nın 211'inci maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; kollektif şirket, ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklardan hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir.

Kollektif şirket genellikle birbirini tanıyan ve birbirine güvenen az sayıdaki ortak tarafından kurulmaktadır. Şirkete girmek ve çıkmak sözleşme değişikliğini ve dolayısıyla oybirliğini gerektirmektedir. Şirket sözleşmesi veya ortakların çoğunluğunun kararıyla yönetim işleri ortaklardan birine veya birkaçına yahut tümüne verilmemişse ortakların her biri ayrı ayrı şirketi yönetme hakkına sahip bulunmaktadır. Şirketin geleceğinin etkileyen; ortaklar arasında rekabet yaşağı, ortaklardan birinin ölümü, iflası, hacir altına alınması gibi durumlar, kollektif şirketin şahıs şirketi sayılmasında önemli rol oynamıştır.²⁰ Kollektif şirketin aşağıda belirtilen beş unsuru bulunmaktadır.

3.2.1. Ticari İşletme İşletmek Amacı

Türk hukukunda anonim ve limited şirketler kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilirken, kollektif ve komandit şirketler ancak bir ticari işletme işletmek amacıyla kurulmaktadır. TTK anonim ve limited şirketlerin aksine kollektif şirkette asgari bir sermaye miktarı öngörmemiştir.

3.2.2. Ticaret Unvanı Altında Faaliyet Göstermek

Kollektif şirket, tüzel kişi tacir olarak ticaret unvanı kullanmak zorundadır. Kollektif şirketin ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan en az birinin adı ve soyadı ile şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içermelidir.²¹

²⁰ Karahan, a.g.e., s. 257.

²¹ Karahan, a.g.e., s. 258.

3.2.3. Ortakların Gerçek Kişi Olması

Ticaret şirketlerinden sadece kollektif şirkette ortakların tamamının gerçek kişi olması aranmaktadır. Tüzel kişilerin, kollektif şirkette kurucu ortak olamayacağı gibi kurulmuş bir kollektif şirkete ortak olmaları da mümkün değildir. Bunun nedeni ortakların tabi olduğu sınırsız sorumluluk durumudur. Kollektif şirkette ortak sayısı en az iki kişi olmalıdır. Ortakların sınırsız sorumluluğu sebebiyle bu şirket ancak birbirini çok iyi tanıyan ve birbirine güvenen kimseler arasında kurulmaktadır. Bu nedenle üst sınır bakımından yasal bir sınır bulunmamakla birlikte, uygulamada ortak sayısının üç-beş sayısını geçmediği görülmektedir.²²

3.2.4. Ortakların Sorumluluğunun Sınırsız ve Müteselsil Olması

Kollektif şirkette ortaklar, şirket borç ve taahhütlerinden dolayı müteselsil ve bütün malvarlığı ile sorumludur. Ortakların müteselsil ve tüm malvarlığı ile sorumlu bulunması hükmüne aykırı olarak sözleşmeye konulan şartlar üçüncü kişiler bakımından geçerli bulunmamaktadır.

Şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı birinci derecede şirket sorumludur. Dolayısıyla, ortakların sorumluluğu ikinci derecededir. Bu durum kollektif şirketin tüzel kişiliğinin bir sonucudur. Alacaklılar ortaklar arasında herhangi bir sıra gözetmek zorunda olmayıp, istedikleri ortağa başvurup alacağın tamamını talep edebilmektedir.²³

3.2.5. Tüzel Kişiliğe Sahip Olması

Kollektif şirket bir ticaret şirketi olarak tüzel kişiliğe haiz bulunmaktadır. Şirketin, kendisini oluşturan

²² Karahan, a.g.e., s. 258-259.

²³ Karahan, a.g.e., s. 259-260.

ortaklardan ayrı bir ticaret unvanı, ayrı bir malvarlığı, ikametgâhı, vatandaşlığı, hak ve fiil ehliyeti vardır.²⁴ Şirketin tüzel kişiliği ticaret siciline tescil ile kazanılmaktadır. Aksi yönde düzenlenen sözleşme üçüncü kişiler bakımından geçersizdir.

TTK'ya göre kolektif şirket sözleşmesi yazılı şekle tabi bulunmaktadır. Ayrıca, sözleşmedeki imzaların noterce onaylanması veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürlüğü huzurunda imzalanması gerekmektedir.

3.3. Komandit Şirket

Komandit şirket, TTK'nın 304'üncü maddesinde açıklanmıştır. Buna göre komandit şirket, ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirkettir. Sorumluluğu sınırlı olmayan ortaklara komandite, sorumluluğu sınırlı olan ortaklara ise komanditer denir. Komandite ortakların gerçek kişi olmaları gerekmekte olup, tüzel kişiler ancak komanditer ortak olabilmektedir.

Komandit şirkete uygulamada pek rastlanmamaktadır. Esas olarak kolektif şirketin bir türüdür. Nitekim komandit şirkete ait özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, kolektif şirkete ilişkin olup, kanunda yer alan sözleşme, ortaklar arasındaki ilişki, sona erme, tasfiye, ortakların şirketten çıkma ve çıkarılmasına ilişkin hükümleri komandit şirketler için de uygulanmaktadır. Komandit şirket esasen sermaye sahipleri ile girişimcilerin aynı çatı altında birleştiği bir şirket türüdür. Sermayesi olmayan ancak tecrübesi ve bilgi birikimi olan girişimci ortak şirketin

yönetim ve temsilini üzerine alarak üçüncü kişilere karşı sınırsız sorumluluk taşımakta, sermaye sahibi ortak ise şirket yönetimine karışmayarak sınırlı sorumluluk altına girmektedir.²⁵ Komandit şirketin unsurlarına aşağıda yer verilmiştir.

3.3.1. Ticari İşletme İşletmek Amacı

Komandit şirketin tanımında kolektif şirkette olduğu gibi "ticari bir işletmeyi işletmek amacıyla" kurulması öngörülmüştür. Dolayısıyla, bir esnaf işletmesi işletmek için komandit şirket kurulması mümkün bulunmamaktadır.²⁶

3.3.2. Ticaret Unvanı Altında Faaliyet Göstermek

Komandit şirket tüzel kişi tacir olarak uygun bir ticaret unvanı seçmekle yükümlü bulunmaktadır. Ticaret unvanı, komandite ortaklardan en az birinin adı ve soyadı ile şirketi ve türünü gösteren bir ibare içermelidir. Unvanda, komanditer ortakların adı ve soyadı veya ticaret unvanı bulunamaz.²⁷

3.3.3. Komandit ve Komanditer Olmak Üzere İki Tür Ortak Bulunması

Komandit şirketin en önemli özelliği kolektif şirkette olan sınırsız sorumlu ortağın yanında en az bir tane sınırlı sorumlu ortağın bulunmasıdır. Sorumluluğu sınırlı olmayan ortağa komandite, sorumluluğu sınırlı olan ortağa ise komanditer denmektedir. Ortak sayısı konusunda bir üst sınır bulunmamakla birlikte, şahıs şirketi olması nedeniyle komandit şirkette ortak sayısı üç veya beşi geçmemektedir. Şirket en az iki kişi ile kurulduğuna göre bir ortağın komanditer sıfatını taşıması gerekmektedir.

²⁵ Karahan, a.g.e., s. 314-315.

²⁶ Karahan, a.g.e., s. 315.

²⁷ Karahan, a.g.e., s. 315-316.

²⁴ Karahan, a.g.e., s. 260.

Komandite ortaklar ancak gerçek kişi olabilmekte iken komanditer ortak hem gerçek hem de tüzel kişi olabilmektedir.²⁸

Komandite ortak şirket borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı sınırsız ve bütün malvarlığı ile kişisel olarak sorumludur. Ancak, bu sorumluluk ikinci derecede olup, alacaklının öncelikle şirketin malvarlığına müracaat etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, şirketin malvarlığı alacaklılara yetmeyecek olursa, alacaklılar geri kalan alacaklarından dolayı komanditelerin kişisel mallarına başvurabilmektedir. Komanditer ortak ise ödediği sermaye ile sorumlu bulunmaktadır. Komanditer ortağın kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyması da mümkün değildir.

3.3.4. Tüzel Kişiliğe Sahip Olması

Komandit şirket ticaret şirketi olarak tüzel kişiliğe sahip olup, ortaklardan ayrı bir ticaret unvanı, malvarlığı, hak ve fiil ehliyeti, ikametgah ve vatandaşlığa sahiptir.²⁹ Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

4. Sermaye Şirketleri

TTK'nın 124'üncü maddesinde; kolektif ve komandit şirket şahıs şirketi olarak yer almakta iken sermayesi paylara bölünmüş komandit, anonim ve limited şirket sermaye şirketi olarak nitelendirilmiştir.

Sermaye şirketlerinde kişi unsurundan ziyade sermaye unsuru ön plandadır. Bu tür şirketlerin kanunen belirlenen asgari bir sermayesinin bulunması gerekmektedir. Şahsi emek, ticari itibar ve müşteri çevresi gibi şirketin bilançosunda yer alması mümkün olmayan değerlerin sermaye olarak getirilmesi söz konusu değildir.³⁰

²⁸ Karahan, a.g.e., s. 316-317.

²⁹ Karahan, a.g.e., s. 317.

³⁰ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 17.

Sermaye şirketlerinde alacaklılar ortakların malvarlığına başvuramaz. Ortakların şirket borçlarından dolayı kişisel sorumluluğu yoktur. Bunun sonucu olarak payın devri için şahıs şirketlerinden farklı olarak tüm ortakların devre onay vermeleri gerekli değildir. Sermaye şirketlerinde ortakların hak ve borçları şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermayeye göre belirlenir. Ortak ne kadar çok sermaye taahhüt etmişse elde edilen kardan o derece fazla talep etme ve aynı zamanda oy hakkının fazla olmasına bağlı olarak da şirketin yönetimine katılma hakkı elde etmektedir.³¹

Sermaye şirketlerinde yönetim ve temsil ilgili organlara bırakılmıştır. Yani, şirket yöneticilerinin mutlaka atanması gerekir. Yoksa şahıs şirketlerinde olduğu gibi şirket organları kendiliğinden şirket yöneticisi sıfatını kazanmamaktadır. Yine şahıs şirketlerinden farklı olarak ortaklar değil sadece şirket yöneticileri rekabet yasağına tabidir. Ortakların ölümü, fiil ehliyetini kaybetmesi veya iflası kural olarak şirketin devamını veya varlığını etkilememektedir.³²

4.1. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket TTK'nın 564'üncü maddesinde açıklanmıştır. Buna göre söz konusu şirket, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirkettir.

Bu şirketi komandit şirketten ayıran temel özellik, sermayesinin paylara bölünmüş olmasıdır.³³ Şirketin sermayesi paylara bölünmez de sadece birden çok komanditerin sermayeye katılma oranlarını göster-

³¹ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 17.

³² Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 17.

³³ Soner Altaş, Yeni TTK'ya Göre Şirketler Hukukunda Neler Değişti, 6. bsk., Ankara: Seçkin Yay., 2012, s. 98.

mek amacıyla kısımlara ayrılırsa bu durumda şirket hakkında komandit şirket hükümleri uygulanmaktadır.

Komanditelerin birbirleriyle, komanditerlerin tümüyle ve üçüncü kişilerle hukuki ilişkileri, özellikle şirketin yönetimine ve temsiline ilişkin görev ve yetkileri, şirketten ayrılmaları, komandit şirketlerdeki hükümlere tabidir. Bu hususların dışında kalan konularda, TTK'da aksine hüküm bulunmadıkça anonim şirket hükümleri uygulanır.

Uygulamada paylı komandit şirketlere sık rastlanmamaktadır.³⁴ Şirketin esas sözleşmesi yazılı şekilde tanzim edilmektedir. Kurucular ve komandite ortakların tamamının esas sözleşmeyi imzalaması ve bu imzaların noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürlüğü huzurunda imzalanması gerekmektedir. Kurucuların beş kişiden az olması da mümkün değildir. Ayrıca kuruculardan en az birinin komandite olmazı şartı bulunmaktadır. Kurucu sıfatını taşıyan komanditerlerin sahip oldukları payların her birinin tutarı esas sözleşmede yazılır. Şirketin kuruluş işlemleri ise anonim şirketin kuruluş hükümlerine tabidir.

Yönetici olan komandite ortaklar hakkında anonim şirketlerin yönetim kurulunun görevleriyle sorumluluklarına ilişkin hükümleri geçerli bulunmaktadır. Şirketi yönetmek ve temsil etmekle görevli olan komandite ortaklar, kolektif şirketin yönetimine ve temsiline görevli ortaklar için TTK'da belirlenen halde ve öngörülen şartlar uyarınca görevden alınabilmektedir. Komandite ortak diğer komanditelerin ve genel kurulun izni olmaksızın şirketin işletme konusuna giren bir iş yapamayacağı gibi bu tür ticaretle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırlandırılmamış ortak sıfatıyla da katılamamaktadır.

³⁴ Tayfun Ercan, Yeni Ticaret Kanununun Getirdiği Başlıca Yenilikler ve Mali Hukuka Etkileri, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012, s. 130-131.

4.2. Anonim Şirket

TTK'nın 329'uncu maddesine göre anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile sorumlu bulunan şirkettir. Pay sahipleri, sadece taahhüt ettikleri sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.

Anonim şirket ticaret şirketleri içinde limited şirketten sonra en çok tercih edilen şirkettir. Bu şirket, ortaklarının sınırlı sorumlu olması ve pay devrinin kolay yapılması nedeniyle çok sayıda ortağın bir araya gelmesine ve böylelikle küçük tasarrufların bir araya gelerek büyük sermaye oluşturup ekonomiye girmesine imkân tanımaktadır.³⁵ Anonim şirketin unsurları aşağıda açıklanmıştır.

4.2.1. Ortaklar

Anonim şirket en az bir kişiyle kurulabilmekte olup, ortak sayısında üst sınır bulunmamaktadır. Şirket ortakları gerçek ve tüzel kişi olabilmektedir. Ancak ortak sayısının iki yüz elliye geçmesi halinde şirket halka açık statüye girmektedir. Bu durumda şirket Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine tabi olmaktadır.³⁶

4.2.2. Amaç ve Konu

Anonim şirket kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilmektedir. Kolektif ve komandit şirketlerin aksine anonim şirketlere ticari işletme zorunluluğu getirilmemiştir. Ortaklar şirketin faaliyet konusunu diledikleri gibi seçebilmektedir. Faaliyet konusunun şirket esas sözleşmesinde açıkça yazılması zorunludur. Şirketin konusu şirketin ticaret unvanında da gösterilir. Bankaların, aracı kurumların, yatırım ortaklıklarının, sigorta şirketlerinin, finansal

³⁵ Selma Çetiner ve Armağan Ebru Bozkurt Yüksel, Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, Ankara: Detay Yayıncılık, 2013, s. 295.

³⁶ Çetiner ve Bozkurt Yüksel, a.g.e., s. 297.

kiralama şirketlerinin, faktoring şirketlerinin anonim şirket şeklinde olması zorunlu bulunmaktadır.³⁷

4.2.3. Sermaye

Anonim şirketin sermayesi belirli ve paylara bölünmüştür. Sermayenin belirli olması önceden tespit edilmiş sabit bir miktarda olması anlamına gelmektedir. Şirket sermayesi esas sözleşmede gösterilir. Anonim şirkete nakitten başka aynı sermaye getirilse dahi bunların değerinin belirlenerek sözleşmede gösterilmesi gerekir. Anonim şirkete emek sermayesi getirilemez. Sermayenin paylara bölünmüş olması ise sermayenin hisse/pay denilen küçük paylara ayrılmış olmasıdır. Paylar birbirinden bağımsızdır. Payı temsilen hisse senedi çıkarılabilir. Her payın nominal/itibari değeri en az bir kuruş olabilir. Her payın nominal/itibari değeri esas sözleşmede gösterilir.³⁸

Anonim şirkette esas/sabit ve kayıtlı olmak üzere iki tür sermaye sistemi bulunmaktadır. Bu türden bir şirket kurabilmek için esas sermaye sisteminde sermayenin en az 50.000 TL, kayıtlı sermaye sisteminde ise başlangıç sermayesinin en az 100.000 TL olması gerekmektedir. En az sermaye tutarının Cumhurbaşkanı tarafından arttırılması mümkün bulunmaktadır.

Esas sermaye sisteminde sermaye genel kurul kararı ve esas sözleşmenin değiştirilmesi ile mümkün olmakta iken kayıtlı sermaye sisteminde esas sözleşme ile getirilen alt ve üst limitler dâhilinde yönetim kurulu kararı ile ve esas sözleşme değişikliğine gerek olmaksızın sermaye değişikliği yapılabilmektedir.³⁹

³⁷ Çetiner ve Bozkurt Yüksel, a.g.e., s. 297.

³⁸ Çetiner ve Bozkurt Yüksel, a.g.e., s. 298.

³⁹ Çetiner ve Bozkurt Yüksel, a.g.e., s. 298-299.

4.2.4. Sınırlı Sorumluluk

Anonim şirkette borçlardan dolayı yalnızca malvarlığı ile sorumluluk söz konusu olup, şirket alacaklılarının ortaklara başvurması mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla, şirketin borçlarından sadece şirket tüzel kişiliği sorumludur. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur. Ortakların sermaye borcunu yerine getirmeleri halinde sorumlulukları sona ermektedir. Ancak, ortakların ödenmeyen sermaye borcundan dolayı şirkete karşı sorumluluğu devam etmektedir.

Anonim şirketlerin kanuni temsilcilerinin vergiyle/kamu borçlarıyla ilgili sorumlulukları Vergi Usul Kanunu⁴⁰ ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun⁴¹ kapsamında benzer şekilde değerlendirilmiştir. Anonim şirketlerde temsil ve idare organı yönetim kurulu. Yönetim kurulunun vergi işleri için bir murahhas üyeyi görevlendirmesi halinde temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyesinin sorumlu tutulması mümkün bulunmamaktadır.⁴² Dolayısıyla, anonim şirketlerde vergiyle/kamu borçlarıyla ilgili ödevler görevlendirilen kanuni temsilci tarafından yerine getirilmektedir. Ancak, bu ödevler kanuni temsilci tarafından yerine getirilmediği durumda, şirketin malvarlığından alınamayan kamu borçları ve buna bağlı alacaklar kanuni temsilcinin malvarlığından alınmaktadır. Bununla birlikte, kanuni temsilcinin ödediği borçlar için şirkete rücu hakkı bulunmaktadır. Ancak, anonim şirketin kamu borçlarına yönelik sorumluluğu şirketin malvarlığı ile sınırlı bulunmaktadır.

4.2.5. Tüzel Kişilik ve Ticaret Unvanı

⁴⁰ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarihli 10703 sayılı Resmi Gazete, md. 10.

⁴¹ 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 28.07.1953 tarihli 8469 sayılı Resmi Gazete, md. 35.

⁴² Yusuf Karakoç, Genel Vergi Hukuku, Ankara: Yetkin Basımevi, 2017, s. 165.

Anonim şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır. Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar bu işlemlerden şahsen ve müteselsel sorumludur. Ancak, bu taahhütlerin ileride kurulacak şirket adına yapıldığı açıkça bildirilmiş ve şirketin ticaret siciline tescilinden sonra üç aylık süre içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul edilmişse sadece şirket sorumlu olmaktadır. Şirket tarafından kabul edilmediği takdirde kuruluş giderleri kurucular tarafından karşılanmakta olup, bunların pay sahiplerine rücu hakkı bulunmamaktadır.

Anonim şirketin tüzel kişi tacir olması nedeniyle ticaret unvanının olması zorunludur. Şirketin ticaret unvanı, faaliyet konusu ve şirketin türünü gösteren ibareden oluşmaktadır. İstenirse hayali ekler kullanılabilir. Ticaret unvanı şirketin işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde, tacirin sicil numarası ve işletmenin merkeziyle birlikte gösterilir.⁴³

4.3. Limited Şirket

TTK'nın 573'üncü maddesine göre limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan, esas sermayesi belirli olup, bu sermayenin esas sermaye paylarının toplamından oluştuğu şirkettir. Limited şirket aşağıda belirtilen beş unsurdan oluşmaktadır.

4.3.1. Ortaklar

Limited şirkete gerçek ve tüzel kişiler ortak olabilir. Dolayısıyla, gerçek ve tüzel kişiler kendi aralarında bu türden bir şirket kurabilecekleri gibi gerçek ve tüzel kişilerin birleşmesiyle de limited şirket kurulabilmektedir. Limited şirketin

ortak sayısına yönelik asgari bir sınır olmayıp, üst sınır söz konusudur. Buna göre limited şirkette ortak sayısı bir ile elli arasında yer alabilmekte olup, sayının elliyi aşması mümkün bulunmamaktadır.

4.3.2. Amaç ve Konu

Limited şirket uygulamada en fazla görülen şirket türüdür. Nitelik olarak dernek ve vakfın kuruluşuna özgülenen hayır işleri ile ilmi amaç ve konularda limited şirketin kurulması mümkün değildir. Limited şirketlerin iktisadi amaçla kurulabilmesi bunları kolektif ve komandit şirketten ayırmaktadır.⁴⁴ Limited şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilmektedir.

Şirketin çalışma sahası kanunen yasaklanmamış veya başka bir şirket türüne özgülenmemiş her türlü ekonomik konudur. Bu anlamda limited şirket, anonim şirkete ayrılan sigortacılık, bankacılık, yatırım ortaklığı, aracı kurum, umumi mağaza, faktoring, bağımsız denetleme ve finansal kiralama gibi faaliyetler yapamamakta, bunun dışındaki sahelerde (tekstil, ulaşım, taşımacılık, ithalat, ihracat, vb.) faaliyet gösterebilmektedir.⁴⁵ Şirketin faaliyet konusunun şirket sözleşmesinde gösterilmesi gerekmektedir.

4.3.3. Sermaye

Limited şirket esas sermayesi belirli olan ve bu sermayesi paylara ayrılmış bir sermaye şirkettir. Şirketin esas sermayesi en az 10.000 TL'dir. Ancak, bu tutarın Cumhurbaşkanı tarafından on katına kadar artırılması mümkün bulunmaktadır.

⁴⁴ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 622.

⁴⁵ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 623.

⁴³ Çetiner ve Bozkurt Yüksel, a.g.e., s. 298.

Limited şirkette sermaye artışı genel kurulun yetkisinde olup, bunun yönetim kuruluna devri mümkün değildir. Her ortağın getireceği en az sermaye payı 25 TL'dir. Bu şirkete nakdi sermaye yanında aynı sermaye de getirilebilmektedir. Buna karşın; hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar, vadesi gelmemiş alacak sermaye olarak konulamamaktadır.⁴⁶

4.3.4. Sınırlı Sorumluluk

Limited şirkette sınırlı sorumluluk esası bulunmaktadır. Şirket borçlarından şirketin malvarlığı ile sorumlu olunması, anonim şirkette olduğu gibi limited şirkette de sermayenin korunması ilkesinin uygulanmasına sebep olmaktadır.⁴⁷ Bu çerçevede; limited şirkette ortaklar, şirket borçlarından dolayı sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumludur.

Limited şirketlerin kanuni temsilcilerinin yani müdürlerinin vergiyle/kamu borçlarıyla ilgili sorumlulukları yukarıda anonim şirket ile ilgili olarak belirtilen sorumluluk hali ile aynı durumdadır. Diğer taraftan, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 35'inci maddesine göre limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu durumda sınırsız sorumluluk söz konusudur.

⁴⁶ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 623-624.

⁴⁷ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 625-626.

4.3.5. Tüzel Kişilik ve Ticaret Unvanı

Limited şirket tüzel kişiliğe sahip olup, bu sıfatı ticaret siciline tescil ile kazanmaktadır. Ancak şirket, kurucular tarafından şirket sözleşmesinde limited şirket kurma iradesinin açıklanmasıyla daha önce kurulmaktadır. Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar bu işlemler dolayısıyla şahsen ve müteselsil sorumlu bulunmaktadır. Ancak, bu gibi taahhütlerin ileride kurulacak şirket adına yapıldığının açıkça bildirilmesi ve şirketin ticaret siciline tescilini izleyen ilk üç ay içinde şirket tarafından kabul edilmesi koşuluyla bunlardan yalnızca şirket sorumlu olmaktadır.

Limited şirket hukuki kişiliğe sahip ve tacir olduğu için ticaret unvanı taşımaktadır. Bu şirket konu ticaret unvanına sahiptir. Yani şirketin iştiغال sahasının unvanda gösterilmesi gerekmektedir. Ticaret unvanında şirketin tüm çalışma konularının belirtilmesine gerek bulunmamaktadır. Şirketin bu unvanını işletmesiyle ilgili olarak kullandığı ve düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlerine yapılan kayıtların dayandığı belgelerde ticaret sicil numarası ve merkezi ile birlikte kullanması gerekmektedir.⁴⁸

Sonuç

Dünya ticaretinde yaşanan küreselleşme ülkemizde de hissedilmiş, özellikle 1980 yılından sonra uygulanan ihracat odaklı sanayileşme politikalarıyla ülkemizin gerek ulusal gerekse de uluslararası ticari ilişkilerinde önemli artışlar meydana gelmiştir.

Ticarette görülen bu artış ülkeler arasında etkileşimi, ortak kurallar oluşturulmasını, bu bağlamda ticari kuralların gözden geçirilerek güncellenmesini, bu bakımdan ticaretin daha kolay ve güven-

⁴⁸ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., s. 627-628.

nilir hale getirilmesini öne çıkarmıştır. Diğer taraftan, ülkemizin AB'ye üyelik süreci kapsamında ilgili mevzuatın uyumlaştırılması gerekliliği de bu ihtiyacı desteklemiştir.

Bu çerçevede; 2012 yılında yürürlüğe konulan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 1956 yılından beri uygulanmakta olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu yürürlükten kaldırılmış, böylece ticari hayatta kapsamlı değişiklik ve yenilikler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin önemli bir kısmı şirketler hukuku alanında ve bu bağlamda şirketler ile ilgili olmuştur.

Baskın unsur yönüyle sınıflandırmada ele alınan şahıs ve sermaye şirketleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Şahıs şirketlerinde; ortakların kimlikleri önem taşımakta olup, şirket borçlarından dolayı ortaklar şahsen sorumlu bulunmaktadır. Ortaklardan birinin ölümü, iflası, kısıtlanması şirketi sona erdirmektedir. Kural olarak, ortakların gerek sermaye koyma gerek kar ve zarara katılma borçları eşittir. Rekabet yasağı tüm ortaklar için geçerlidir. Şirketin yönetim, denetim ve temsili ortaklar tarafından gerçekleştirilmektedir. Sermaye şirketlerinde ise önemli olan ortakların kimlikleri ve yetenekleri değil, şirkete getirdikleri sermayedir. Her ortağın kar ve zarara katılma hak ve yükümlülüğü sermaye payıyla orantılı olup, pay ile orantılı olarak hak sahibi olmaktadır. Şirketin yönetim, denetim ve temsili de buna özgü organlarca kullanılmaktadır.

Yıllar itibarıyla ülkemizde faaliyet gösteren şirket sayıları esas alındığında, sermaye şirketlerinin ve bu bağlamda limited şirketlerin daha ön planda ve tercih edildiği görülmektedir. Anonim şirketler; pay devrinin kolay yapılabilmesi, hisselerin devri halinde ortaya çıkan vergisel avantajlar, pay sahiplerinin kamu borçları karşısında sınırlı

sorumluluğu, yeni TTK ile birlikte getirilen kuruluşa özgü kolaylıklar ve azaltılmış bürokratik işlemler gibi konularda limited şirketlere göre çok daha avantajlı bir konuma sahiptir. Buna rağmen, anonim şirketlere göre daha az sermaye birikimi gerektirmesi, yeni girişimciler bakımından yönetiminin daha kolay olduğunun değerlendirilmesi ve yeterli bir bilinçlenmenin sağlanamaması, limited şirketlerin yaygınlaşmasının başlıca sebepleri olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Altaş, Soner (2012), Yeni TTK'ya Göre Şirketler Hukukunda Neler Değişti, 6. bsk., Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bilgili, Fatih ve Demirkapı, Ertan (2013), Şirketler Hukuku, 9. bsk., Bursa: Dora Yayıncılık.
- Çetin, Selma ve Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru (2013), Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ercan, Tayfun (2012), Yeni Ticaret Kanununun Getirdiği Başlıca Yenilikler ve Mali Hukuka Etkileri, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Karahan, Sami (Edit) (2013), Şirketler Hukuku, 2. bsk., Konya: Mimoza Yayınları.
- Karakoç, Yusuf (2017), Genel Vergi Hukuku, Ankara: Yetkin Basımevi.
- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 28.07.1953 tarihli 8469 sayılı Resmi Gazete.
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarihli 10703 sayılı Resmi Gazete.
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 tarihli 27836 sayılı Resmi Gazete.
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli 27846 sayılı Resmi Gazete.
- <<http://risk.gtb.gov.tr/istatistikler/veri-bultenleri>>, 05.08.2018.